

Can-can đuske / U tuđim cipelama / Ples živih

Androš, Marija

Undergraduate thesis / Završni rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Academy of Fine Arts / Sveučilište u Zagrebu, Akademija likovnih umjetnosti**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:215:126444>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-04**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Academy of Fine Arts in Zagreb](#)

Akademija likovnih umjetnosti

Sveučilišta u Zagrebu

Zagreb, 2023./ 2024.

Marija Androš

ZAVRŠNI RAD

PRIJEDIPLOMSKI SVEUČILIŠNI STUDIJ LIKOVNA KULTURA

Nastavnički odsjek

Kolegij: Grafika, Kiparstvo, Slikanje

Mentori iz glavnih umjetničkih predmeta

- Doc. Izv.prof.dr.art. Snježana Ban

- as. Grgur Akrap - suradnik

- Doc. Izv.prof.dr.art. Igor Čabraja

- as. Vida Meić - suradnica

- Prof.art. Vlasta Žanić

- Doc. Izv.prof.art. Vojin Hraste

SAŽETAK

Tema kabareta kroz povijest umjetnosti često se vezala uz putenost, lakoću, naivnost, nagost, te na kraju i samom nižem vrednovanju ženskog spola. Tek u drugom pogledu pojavljuje se kreacija spektakla, polu-plesa, polu-cirkusa. Nažalost najrijeđe zamišlja se važnost kazališne produkcije od pozornice, mraka – svjetla, zanimljive kostimografije i glazbe. Nagonski pogledi pogledi negirati će kostim i gledati u nage dijelove tijela. Pod opravdanjem da je i ovo malo krpe na njima navelo na takav pristup, vidjet će se samo kinetika žena, ali ne i plesačica koja pleše kulturni ples za koji postoji i određena glazba. Ova tema, pa tako i u širem pogledu tema plesa kroz povijest glazbene, dramske i likovne umjetnosti, interpretirana je na mnoge načine i doživljava kritičke i preuzete. Dakako da povijesno-kulturološki kontekst ima neizostavan utjecaj na stav takvog odnosa žena i muškaraca, uloge žene, njenog primjerenog ili od društva nametnutog načina moralnog odijevanja ili suprotnog. Istražujući ovu temu, najviše me zainteresirao kontekst kulturološkog fenomena zastoja razvoja u kreiranju vizije stvarnih ženskih vrijednosti. Dodatni interes potencirale su greške koje se i danas ponavljaju, samo na modificirani način. Sve je to izazvalo moju potrebu da progovorim u kontekstu vrednovanja žena umjetnica, njihove umjetničke vrijednosti i ozbiljnosti, te doprinosa istom društvu koje ih je nerijetko marginaliziralo i shvaćalo kao „Lutku“, kako bi reinterpretirao Henrik Ibsen. Ovu temu prožimam kroz sva tri glavna kolegija: kiparstvo, slikarstvo i grafiku, te prilagođavam mogućnostima određenih medija.

Ključne riječi: kabaret, ples, vrednovanje, društvo

CAN CAN ĐUSKE

Na trećoj godini prijediplomskog studija upoznajem se s mnogim grafičkim tehnikama poput digitalne grafike i sitotiska, kao i onim tradicionalnijim: litografijom, akvatintom i bakropisom. Najviše radova izvela sam u tehnici akvatinte, zbog mogućnosti tonske gradacije pomoću ploha, za razliku od bakropisa u kojemu se ton postiže šrafitiranjem. Nerijetko sam kombinirala upravo te dvije tehnike, motive sam realizirala u akvatinti i pomoću nje stvarala prostornost i voluminoznost višestrukim jetkanjem. Temu sam odradila kroz nekoliko sadržajno različitih matrica, no tematski povezanih tako što sam ih drugačije kadrirala.

Iako je akvatinta bila dominantna, bakropis je u mojim radovima uglavnom imao svrhu učvršćivanja i zatvaranja forme. Također, linijama rastvaram formu kao što se može vidjeti na daskama poda kako bih dodatno dinamizirala rad u službi plesnog sadržaja.

Kombiniram dvije boje tako da je svaka imala svoju vlastitu matricu te u pretiskivanju jedne preko druge dobivam na planskoj dubini i tonskom bogatstvu. Zagasito zasićena tamno plava u kombinaciji s lazurnijom i svjetlijom žutom, stvara kontrast baršunaste atmosfere i svjetla reflektora. Mjesta preklopa te dvije boje stvaraju ton tamnog tirkiza u pozadini koji daje dojam nedorečenosti pozadine. donosi mističnost na djelu gdje bi se trebala nalaziti publika. Pod, linijski isprekidan i tonski razigran, gotovo da titra pod svjetlima reflektora. Plesačice kao glavni motiv su vrlo simplificirane bez odjevnih kombinacija, samo sa šeširima kao jednim od simbola u cabaretu. Prikazane u trenutku kada su gledatelju okrenute leđima potenciraju mističnost.

Kombinirana tehnika

„Can Can đuske,“

Detalj:

Detalj:

U TUĐIM CIPELAMA

Za rad unutar predmeta kiparstvo, odlučila sam izdvojiti jednu scenu Can Can plesa, na način da kazališni pod simuliram postamentom izrađenim od drvenih paleta za transport. Reflektore su zamijenile lampice u obliku žarulja, koje su inkorporirane u stranice postamenta tako da osvijetle promatrača umjesto plesačica. Poput svojevrzne zamjene uloga gledatelj tako ulazi u cipele izvođačica, i na taj način stvaram komunikaciju rada i promatrača. Jezgra rada su same noge koje pokrivaju različitosti i nesavršenosti, ono što prihvaćaju u svom plesu i negiraju pravilni a-a ritam plesa tako da svi plešu isto i zajedno u ritmu glazbe. Noge sam radila prema modelu vlastitih nogu u različitim položajima. Moja reinterpretacija prikazuje noge različito usmjerene u različitim položajima pregiba kako bih dodatno dinamizirala scenu i kako bi se noge suprotstavile pravilu plesa i plesale po svome. Izostavljanjem tijela željela sam naglasiti nepoznatost identiteta, a i nevažnost istog, jer je poanta bila na zajedničkoj borbi. Obilazak oko skulpture pokreće gledatelja, a noge su usmjerene na različite strane kako bi se stvorio potpuni dojam. Istaknula bih moment usmjeravanja svjetla različit od uobičajenog, gdje stavljam fokus na promatrača koji je pod svjetlom i u trenutku 'stavljanja u cipele' plesačica, promišljajući kako ga sada netko gleda, komentira, kritizira, a potencijalno hvali ili s druge strane omalovažava.

Motivacija za daljnji rad daje mi potenciranije stavljanje gledatelja u cipele izvođačica načinom da bi trebao stajati u tom položaju koliko i plesačice plešu. Tada bi promatrač bio osvijetljen reflektorom koji bi ga stavio pod budno oko kritike.

U tuđim cipelama, postament: D 120cm Š 80cm ukupna visina: 120cm

U tuđim cipelama, postament: D 120cm Š 80cm ukupna visina rada: 120 cm

PLES ŽIVIH

U mediju slikarstva prikazujem najčešće apstrahiranjem forme plesačica u pokretu, ili krupni kadar nogu koje nose plesne cipele kako bih usmjerila pažnju promatrača na željenu atmosferu plesa na pozornici. Sadržaj i formu ispreplićem pod zajedničkim nazivnikom plesne dinamike i ritma u prvome planu, a vođena time pažnju posvećujem i ostalim formalnim likovnim načelima. Prvenstveno sam ovu temu unutar slikarskog medija započela skicama u tušu i laviranjem istoga, u kojima se igram kompozicijama u rasponu od prikaza cijele figure i rezanjem kadra, do preklapanja formi kako bih dobila što više mogućih kombinacija u razigranom laviranju i odlučnoj liniji tuša. Kombinacijom upravo ove dvije kontrastne tehnike uzimam pridjev slikarske razigranosti i nepredvidljivosti laviranja, te odlučnost oštrog crteža. Uvećavanjem formata i sustavnom razradom skica u akrilnoj i uljanoj tehnici testiram određene skice u što realističnijoj formi i onom drugom polu njene redukcije u svega nekoliko kistom potegnutih silnica. Sve u svrhu kreiranja željene forme plesačica u kojima detalji neće odvlačiti pažnju, te kako bih se mogla nastaviti baviti formalističkim testiranjem mogućnosti medija. Ritam u ovome radu prikazujem u vizualnom smislu a – a, a zamišljam ga poput aliteracije gdje prati ponavljajuću melodiju glazbe, no dinamiziram ga položajem nogu pri čemu je jedna noga na tlu dok je druga dignuta pod dijagonalom koja je u fokusu, dok zajedno čine tupi kut koji povezujem s tupošću ponavljanja jednog te istog. Ponavljanje društveno socijalne greške pri negiranju odgovornosti za postupke i odnosu između umjetnika i gledatelja. U ovim scenama Can Can plesačice to jest često društveno marginalizirane kurtizane plešu kako im se svira dok s druge strane uživaju i kulturno se uzdižu građani devetnaestog stoljeća. Ovim putem htjele su doći do prave glumačke uloge no i pedesete i šezdesete godine prošloga stoljeća, takozvano zlatno doba Hollywooda ne pokazuje nam ikakav odstup od a – a ritma grešaka. Upravo ritam bez greške dovodi do samog ludila, perfekcionizam, naredba ili nešto treće izazvano vanjskim ili unutarnjim podražajem. Ponekad namjerno narušavam ritam ili se igram u formama a-b – a-b, kako bih vidjela utjecaj istoga u cijeloj kompoziciji. Paletu boje koju koristim dijelom prilagođavam sadržaju dijelom vlastitim afinitetima, tako su najčešće korištene osnovne boje kao i u ovome radu, te u drugima monokromatske kompozicije, akromatske, te RGB kombinacije koje su mi jednaka preokupacija poput prvih navedenih. Hoćemo li doživjeti plesanje holograma ili ćemo još neko vrijeme RGB doživjeti samo u reflektorskim svijetlima. U nekim radovima odabirom upravo potonje palete boja u crno – sivim tonovima pozadine, kreiram same figure upravo svjetlošću reflektora. Sam naziv rada povezujem s povijesno

umjetničkom temom plesa mrtvih dajem kontrast suprotstavljajući mu naziv ples živih, kojim želim poručiti, iako je tijelo živo duša je upitne budnosti i svijesti.

Ples živih, 2024, tehnika, cca 100x 70 cm

Ples živih, detalj

